

Fa més de trenta anys que es mou entre la pràctica fotogràfica i l'edició de llibres. Abans, havia estat ocupa i músic de jazz. Jordi Puig Castellano, que va néixer a Cerdanyola del Vallès l'any 1963, viu i treballa a Lladó, a l'Alt Empordà, des de fa també trenta anys. Conegut i estimat per molts, l'amistat figura entre els seus valors fonamentals. La fotografia i la seva interpretació suposadament neutra del món ocupen també un lloc destacat en el seu decàleg de vida particular. Un decàleg compartit en les seves singulars convocatòries fotogràfiques, en múltiples exposicions i en els més de quaranta llibres que ja ha editat.

Jordi Puig, amb la radicalitat dels clàssics

Text > CRISTINA MASANÉS

FOTOS > JORDI PUIG

Pera una bona part dels lectors i les lectores de la REVISTA DE GIRONA, Jordi Puig era el responsable de la sempre sorprenent fotografia de grup que, des de 2009 i durant quasi deu anys, a cada número d'aquesta publicació ens feia evident la diversitat de vides i de petits col·lectius que habiten les terres gironines. Majorets, sikhs, bombers, renovadors de DNI, practicants d'aikido, moters, veremadors, talladors de carreteres... i una llarga llista de retrats de grup que es va acabar quan el fotògraf va decidir incorporar també a la seva galeria d'imatges de grup la nuesa humana dels practicants del naturisme. Qui ens recordarà ara la diversitat de vides que només una mirada propera i extremament atenta com la de Jordi Puig aconsegueix documentar? Tot i l'aparent simplicitat d'aquests retrats de grup, o potser justament per això (contra el que podria semblar, la simplicitat demana moltes hores de vol), el fotògraf hi ha arribat després d'un llarg trajecte en el gènere del retrat de grup.

El retrat de grup

El primer, el va fer entre el novembre de 2003 i el gener de 2004, quan va demanar als veïns i les veïnes del poble de Lladó que, el dia i l'hora acordats segons un calendari que havien pactat prèviament, sortissin al carrer, davant de casa, per fer-los una fotografia. El fotògraf arribava amb la seva Hasselblad i un petit fons de color blanc, que instal·lava en un moment al davant de la façana, i tots els habitants de cada casa, un a un, hi eren retratats. El resultat va ser el llibre *799 retrats: 799 fotografies en blanc i negre*, d'una sola persona cadascuna, de mirada frontal i en primer pla. Mirats aïlladament, són retrats individuals. Mirats en conjunt, tot i no mostrar explícitament la seva pertinença a un grup, els aplega la seva condició de col·lectiu. En aquest cas, el de les persones que, l'any 2004, habitaven aquest poble de l'Alt Empordà.

Aquella va ser la primera de les moltes sèries de retrats de grup que ha fet. Al cap d'uns mesos, van venir la sèrie dels bessons i la dels bigotis. Tant en un cas com en l'altre, el fotògraf comp-

>> A dalt, Autoretrat a l'estudi, en què Jordi Puig mostra una fotografia de la sèrie «Amor», 2012. A baix, imatge de la sèrie «Guerrers del segle xx», 2019.

>> Una altra imatge de la sèrie «Guerrers del segle XX», 2019.

Tot i l'aparent simplicitat d'aquests retrats de grup, o potser justament per això (contra el que podria semblar, la simplicitat demana moltes hores de vol), el fotògraf hi ha arribat després d'un llarg trajecte en el gènere

tava amb la complicitat de la premsa local per fer una convocatòria pública oberta i gratuïta que convidava totes les persones bessones i totes les que portaven bigoti a anar un dia a un lloc determinat (un teatre, un museu o un altre espai públic fixat prèviament), on el fotògraf havia instal·lat un plató i retratava tothom que s'hi presentava. Dies més tard, la premsa reproduïa la sèrie de retrats, que reforçava la condició de grup de col·lectius que sovint la desconeixien. Després d'aquestes dues sèries, va ser el torn dels turistes del Museu Dalí, la joguina preferida, les mascotes que ens acompanyen, els sants a qui ens encomanem, les persones enamorades, aquelles qui van viure els bombardeigs franquistes a Figueres, els avis i les àvies del Raval de Barcelona amb els nets i netes..., i així fins a una llarga llista de retrats de grup amb una rigorosa unitat formal. En tots aquests retrats, el fotògraf va prendre unes decisions tècniques que n'unifiquen el conjunt i que imbuïxen els valors de la fotografia clàssica al seu treball. Es tracta de composicions austeres, amb un punt de vista quasi idèntic, de figures de tres quarts o en primer pla o de retrat de bust, situades sempre damunt d'un fons monocrom (els darrers anys, acostuma a ser blanc) i amb un format apaïsat o vertical. Aïllant la gent del seu entorn, aconsegueix una espècie d'abstracció que mostra allò que tenen en comú. I

>> Retrat de la família Masó, 2012, publicat a la REVISTA DE GIRONA.

En tots aquests retrats, el fotògraf va prendre unes decisions tècniques que n'unifiquen el conjunt i que imbueixen els valors de la fotografia clàssica al seu treball

és que els retrats de Jordi Puig puen del retrat pictòric flamenc, de referents fotogràfics ja clàssics, com el treball d'August Sander, i de referents contemporanis com l'holandesa Rineke Dijkstra. Avui dia, optar pel format clàssic del retrat conté la força de la radicalitat.

De les llargues sèries de retrats de Jordi Puig, sempre m'ha impactat com aconsegueix reivindicar-hi la idea de pertinença o de grup humà. Una de les vegades que el Museu de l'Empordà de Figueres ha mobilitzat més gent i més emoció a les seves sales va ser l'any 2014, quan es va inaugurar l'exposició de retrats de les persones que havien viscut els bombardeigs de la ciutat. Deu ser aquesta la força social de la fotografia: activar pertinences i mostrar zones de vida mai exposades a la llum. Jordi Puig acostuma a dir que, en la seva feina, tant si es tracta de retrat humà com de fotografia d'objectes o de paisatge, el fotògraf ha de desaparèixer, ha de fer com si no hi fos. Sento dissentir: justament en aquest no ser-hi és quan hi és més present. Precisament és la seva impossible neutralitat allò que busquem en la imatge fotogràfica: que ens faci posar l'ull en allò que, d'una altra manera, no veuríem.

Una mirada pròpia

Tot i la seva gran habilitat en les sèries de retrats, Jordi Puig és també un retratista d'objectes (de jocs i joguets, d'ampolles de vidre, de records de gust dubtós i d'altres objectes de cada

>> Maleta, 2015.

>> Pierrot, de la sèrie «Màgics», 2007.

dia desastrosos per la història); ha documentat col·leccions patrimonials (com les del Museu Dalí, el Museu de la Música de Barcelona, el Museu Etnològic de Barcelona i algunes col·leccions tèxtils, com també conjunts arquitectònics i patrimonials del país) i és autor de més de quaranta llibres de fotografia de paisatge sobre l'Empordà, el Pirineu i Catalunya (el seu fons fotogràfic sobre l'Empordà i la Costa Brava abasta tots i cadascun dels racons de la terra i del mar d'aquesta zona geogràfica i totes i cadascuna de les llums del dia). I és també editor (coeditor de Triangle des dels anys noranta i des del 2013, impulsor d'Úrsula Llibres, una editorial independent de llibres d'art i patrimoni) i col·leccionista. Una de les seves darreres dèries són les postals d'època, que col·lecciona de fa anys i que, al 2017, va aplegar en el llibre *1960's - 1970's. Costa Brava: Postals*, un recull de sis-centes postals de la Costa Brava que suposava un viatge, en viu, als feliços anys del

desarrollismo i de l'arribada del turisme al país. El llibre, que va tenir una molt bona rebuda, diria que va inaugurar un nou gènere en l'univers Jordi Puig. En aquest sentit, i actualment, treballa en més d'un projecte en què, recuperant cromos dels anys quaranta i cinquanta i fotografies de famílies anònimes trobades en mercats de vell, aconsegueix mostrar sense dir i posar llum a zones humanes poc il·luminades per la història. Com s'ho fa, Puig, per recordar-nos la nostra condició d'humanitat vinculant sense mostrar-nos mai grans grups humans? No deu ser que, sense fer cap declaració d'intencions ni cap manifest, en la seva fotografia discreta, en la seva fotografia sense fotògraf, aconsegueix allò que tants d'altres persegueixen sense sortir-se'n: articular una mirada *realment* pròpia?

>> *Imatge de l'exposició «1.358 postals de flors» al Bòlit, Girona, 2018.*

Per a una bona part dels lectors i les lectores de la REVISTA DE GIRONA, Jordi Puig era el responsable de la sempre sorprenent fotografia de grup que, des de 2009 i durant quasi deu anys, a cada número ens feia evident la diversitat de vides i de petits col·lectius que habiten les terres gironines

Per saber-ne més

www.jordipuig.com

>> *Retrat de la sèrie «Honor», 2011.*